

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

**Girsaeos I. Sam. XXVII, 8. Contemplatvr Simvlqve Viro ...
M. Adolph. Bogislao Grvlichio Svperintendenti Ecclesiae
Et Dioeceseos Fravenpriesnizensis Spectatissimo**

Koecher, Hermann Friedrich

Ienae, MDCCLXXXIII

VD18 12966924

[Girsaeos I. Sam. XXVII, 8. Contemplatvr Simvlqve Viro ... M. Adolph.
Bogislao Grvlichio Svperintendenti Ecclesiae Et Dioeceseos
Fravenpriesnizensis Spectatissimo]

urn:nbn:de:gbv:45:1-14943

Diu satis occasionem exoptavi, TIBI, *Vir plurimum reuerende, atque amplissime,* obferuantiam meam et quanti TE faciam, publice declarandi. Quae cum mihi nunc fausto fidere fit oblata, cum a coetu sacro *Frauenprifnitzienfi,* quem huc huc usque TUA cura et administratione egregie ornauiſti, ad eccleſiam *Neoftadienſem* vocatus ſis Superintendens et Paſtor primarius, eandem libentiſſime arripio ſimulque TIBI de nouo hoc munere ſacro, quo TIBI maioris coetus ſacri et dioceſeos amplioris inſpectio demandata eſt, ſincera ac pia mente gratulor. Laetus accedo amicis TVIS, et vota mea cum ipſorum votis coniungo. Deus optimus maximus TIBI hanc ipſam muneris mutationem fauſtiſſimam eſſe iubeat, TIBI ſeros Neſtoris annos, proſperam valetudinem et omnia benigniſſime largiatur, quae votis TVIS reſpondent, ſimulque a TE et ornatiffima familia TUA omnia malorum genera longiſſime auertat. Eo libentiſſime haec TIBI apprecor, quo certius perſuaſum habeo, TE non ſolum ſumma fide ac pietate hanc novam ſpartam adminiſtraturum, verum etiam plurima adhuc eruditionis et doctrinae TVAE monumenta in publicam lucem editurum eſſe. Me

A

vero,

vero, qui numquam non doctior ex doctissimis
 TVIS colloquiis mecum institutis discessi, ut, si-
 cut adhuc fecisti, TVAE amicitiae ac fauori ha-
 beas commendatissimum, et praesentem scriptiun-
 culam animi mei TIBI devinctissimi tesseram acqui-
 bonique consulas, etiam atque etiam peto.

Occurrit locus memoratu dignus in Veteris
 Testamenti tabulis, quem Masorethae virgula sua
 censoria tetigerunt, et quem eo libentius haec scrip-
 tione illustrandum sumsi, quo certius confido, locum
 hunc, prouti in textu hebraico secundum *Cthibh*
 legitur, vindicari posse, et quo exoptatior fuit
 mihi occasio saltem aliquam licet tenuem symbolam
 ad illustrationem Geographice sacrae antiquae
 conferendi. Legitur iste locus 1. *Samuelis* XXVII,
commate 8. Extat ibidem in vulgaribus Bibliorum
 hebraicorum editionibus vox גִּרְזִי, quam Inter-
 pres Vulgaetus literis et punctis servatis expref-
 sit: et de Girzi. Mallem potius vertere: *et Ge-
 rasaeum, Gerasenum*, cuius interpretationis ratio-
 nes infra adducam. *Masorethae in Kri*, quos
 etiam secutus est *Paraphrastes Chaldaeus Jonathan
 Ben Vsiel*, pro hac voce legi malunt גִּרְזִי literis
 transpositis, prouti etiam legitur in codice poste-
 riori *Regiomontano* observante LILIENTHALIO (*De-
 script. codic. Regiomontan. pag. 211.*) Hinc etiam
 exprimunt Interpretes graeci iique *Alexandrini* tum
 in codice *Alexandrino* tum in *Complutensi* ac regio
 per

per vocem Γεργάιον, quam transpositionem acutissimus criticus LUDOVICVS CAPPELLVS (*Critic. Sacr. Lib. IV. cap. 11. pag. m. 282. edit. Paris.*) non immerito ex alia lectione codicis manu exarati, quem isti consuluerint, *καὶ τὸν Ζέγει*, derivandam esse arbitratur. In aliis huius graecae versionis editionibus, *Romana*, *Aldina* et *Wecheliana* penitus omiſſa legitur haec vox, unde forte silentium Iosephi de hae gente derivandum est; quod observavit Perill. MICHAELIS (*Bibliothec. oriental. et exegetic. Part. VII. pag. 205.*) Masorethas imprimis ad hanc lectionem, quam supra memoravi, lectioni scriptae praefendam movit crebrior urbis Geser, quae etiam Gaſer scribitur, in sacris litteris facta mentio (Ios. X, 33. XII, 12. XVI. 3. 10. XXI, 21. Iudic. I, 29. II. Samuel. V, 25. 1. Reg. IX, 15. 16. 17. 1. Chron. XIV, 16. quo etiam forte referas II. Maccab. X, 32. ubi legitur *Gazara*), quam alii duplicem faciunt cum IOHANNE LIGHTFOOTHO (*Chorograph. Matthaeo praemissa cap. 75. Tom. II. Oper. pag. 225. edit. Roterod.*) alii triplicem cum ANDREA MASIO (ad Ios. X, 33. Vid. *Criticor. Anglicanor. sacror. Tom. II. pag. 1716. edit. Londinens.*) Harum urbium, quae nomine *Geser* in monumentis antiquae Geographiae celebrantur, una sita erat in tractu Philistaeorum versus Aegyptum. Non lubet hic plura de situ et fatis eiusdem adferre, cum otium iam mihi hac

in re fecerint Io. CHRISTOPH. WICHMANNSHAVSENIUS (*dissert. de Samaria. Witteb. 1714. §. XVI.*) et BACHIENIUS (*Beschreib. von Palaestina. Tom. II. Part. III. §. 474. seq. pag. 200.*). Quam civitatem cum postea Pharaon rex Aegypti in gratiam Salomonis generi sui expugnauerit (1. Reg. IX, 15. 16.), etiam ipse loci huius situs Aegypto vicinus suadere poterat, ut incolas huius urbis per *Gistraeos* intelligerent viri docti. Cum vero in loco nostro memoretur, Davidem gentes istas hic notatas usque ad fines Aegypti infestasse hostili impetu, hinc nonnulli crediderunt, eosdem incolas Geser urbis laesos esse a Dauide. Hoc autem, quod Dauides tranquillam conditionem incolarum huius urbis crebris suis incursionibus turbauerit, haud verisimile mihi quidem videtur, cum constet, eosdem isto tempore sub tutela et imperio Philistaeorum extitisse, quorum in protectione David tunc temporis tamquam exul profugus vitam degebat, qui profecto fidem suam sine dubio Philistaeis datam, ut tractum Philistaeorum potius ab omni iniuria defenderet quam impugnaret, certe grauius, quam par erat, violauisset, id quod de religioso viro Dauide concipi profecto nequit. Deinde constat ex serie historiae sacrae a Samuele in sequentibus narrata (1. Samuel. XXX, 1. collat. XXVII, 6.) nonnullos populos a Dauide aggressos iniuriam sibi illatam vindicari.

vindi-

vindicaturos urbem Ziklag Philistaeorum imperio isto tempore subiectam, quam rex Philistaeorum Achis paulo ante Dauidi dono dederat, exuffisse et depopulatos fuisse. Hinc apparet omnino, quod isti populi fuerint Philistaeis inimici, cum eorum regionem non minus invaderent quam Chalebi posteros et Israelitas. Omnis autem Philistaeorum tractus Aegypto erat vicinus, ut exinde Palaestinam vel Syriam invadentes earum urbes expugnauerint, in iisque sedes suas posuerint, et contra ex Syria in Aegyptum tendentes in his civitatibus sua reliquerint impedimenta. Hinc omnino talia praedicantur de his gentibus, quae de incolis urbis *Geser*, amicis et subditis Philistaeorum affirmari nequent, unde etiam nec Dauides iustam causam habuit eosdem male habendi, quod si fecisset, maximam certe odii ac inimicitiae vim a Philistaeis sibi contraxisset, quod certe ipsi in tempore isto afflictionis suae, quo eorum tutela indigebat, evitandum fuit. Quo minus autem in nostro loco incolas alterius urbis *Geser* dictae, quae in meditullio Palaestinae sita erat, intelligamus, varia obstant. Quamvis enim ii ipsi, qui hanc civitatem nostro in loco innui sibi persuadent, provocare queunt ad victorias Iehoschuae reportatas, qui inter alios etiam regem profligasse (Ios. X, 33.) narratur, quam ob causam *Geser* huius

incolae hic loci sedes suas sibi fixerint, etiam tamen haec hypothesis magnis premitur difficultatibus. Non tantum enim in loco Iosuae memorato memoratur, quod Iosua nullos huius urbis incolas reliquerit, sed eosdem ad interneccionem usque deleuerit, unde nec istius urbis incolae in vicinia tractus Philistaeorum novas sedes sibi parare potuerunt; sed etiam de iis, quibus mitior fortuna contigerat victrices Iosuae manus effugiendi, constat, eosdem sese paulo longius ferme in ipsos Africae fines subduxisse, et ipsas Herculis columnas transiisse. Haec enim de *Gergesaeis* in *Talmude* (*Codic. Schebiioth Hierosolymitan. fol. 36. col. 3. lin. 46.*) referunt doctores Iudaici, et de omnibus *Phoenicibus* tradunt *PROCORIVS* (*Lib. II. de Bello Vandalico pag. m. 222. edit. Leunclav.*) et *SVIDAS* (in *Lexico s. u. Χάραξ. Tom. II. p. 1109. edit. Colonienf. Aemilii Porti*), eosdem haud procul ab urbe Numidiae *Tingen* dicta columnas candidis lapidibus compositas erexisse, quibus verba inscripta fuerint consignata idioma te Phoenicio: *Nos ii sumus, qui fugimus a facie Iosuae latronis*, unde verisimile sit, eos sedes tam longinquas tantum hac ex ratione petiisse, quoniam saluti et securitati suae in vicinia Philistaeorum parum confiderent. Ut taceam, illas ipsas gentes, quas *Dauides* aggressus est, haud nuper demum in istam plagam secessisse, sed potius expressis

pressis verbis perhibetur, $\alpha\eta\gamma\epsilon$ h. e. ab antiquissimis temporibus et ab ipsa prima origine orbis inter posteros Noachii post diluvium divisi, ipsos sedes has inhabitauisse, unde non immerito eosdem huius regionis fuisse $\alpha\upsilon\tau\acute{o}\chi\theta\epsilon\nu\alpha\varsigma$ dixeris. Fere ob eandem causam damnanda videtur sententia IACOBI BONFRERII (*Onomastic. urbium et locorum* inserto Nicol. Sanson *Geographiae sacrae* pag. 81. edit. Amstelodam. 1704. fol.) et IOH. CLERICI (*Commentar. aa I. Samuel. XXVII, 8. pag. 267.*), qui per *Girfaeos* nostro in loco memoratos eosdem intelligere malunt populos, qui alibi *Gerreni* appellantur (II. Maccab. XIII, 24.), quorum urbs a PTOLOMAEO (*Geograph. Lib. V. cap. 15. pag. m. 140. edit. Gerhard. Mercatoris*) et STRABONE (*loco infra citando*) *Gerra* ($\Gamma\epsilon\rho\rho\alpha$) appellatur, cuius ciuitatis situs a PTOLOMAEO et STRABONE inter Gazam et Pelusium fere in vicinia regionis Philistaeae collocatur, ex sententia autem b. IO. ERNEST. FABRI (*Annotation. in Harmar. Beobachtungen ueber den Orient. P. 3. 2. II. pag. 219.*) versus occidentem montis Casii quaerendus est, unde unius et dimidii miliaris spatium a Pelusio distat. Memorat ipse PLINIUS (*Histor. natural. Lib. VI. cap. 32. Volum. II. pag. 717. edit. cel. Franz.*) recensens diuersas partes Arabiae *sinum Gerraicum* ab oppido isto satis amplo *Gerra* dictum, cuius incolae ab aliis scriptoribus dicuntur thus et aromata ex Arabia

in Palaestinam deportauisse. Verum isti populi *Gerreni*, licet cum Sabaeis omnium Arabum fuerint locupletissimi, non erant tamen huius regionis *αυτοχθονες*, quales nostro in loco innui supra iam obseruauimus, sed potius nuper demum eo ducti, atque ob id ipsum *Gerraei* quasi *גֵּרִים* *peregrini* vel *גֵּרִים* *advenae* dicti. Confirmantur haec testimonio STRABONIS (*Geograph. Lib. XVI. pag. m. 885. edit. Xylandri Basileens.* cuius verba de hoc argumento Xylander sequentem in modum latine transtulit: *In interiore (profundo) sinu urbs iacet nomine Gerrha, quam Chaldaei tenent, e Babylonia extorres.* Quibus verbis mox idem subiungit: *Gerraei negotiatione fere terrestri tractant Arabum merces et aromata. Aristobulus contra ait, Gerrhaeos frequentius in Babyloniā ratibus mercatum ire, atque inde per Euphratem Thapsacum cum mercibus adnauigare, postea vero quo libeat pedestri itinere eos deferri.* STEPHANVS BYZANTINVS (*de urbibus, voc. Γέρρα. pag. m. 207.*) hanc *Gerram* vocat *Chaldaeorum urbem*. Quae omnia prorsus non conueniunt cum verbis, quae in textu nostro post mentionem factam *Gersaeorum* sequuntur, in quibus refert auctor sacer, incolas huius terrae huic sedi iam ab antiquissimis temporibus fuisse adscriptos. Ex his falsitas sententiae CLERICI abunde patet, cum ea iisdem fere, quibus ea de priori *Geser* laeaborabat, premitur difficultatibus.

Sed

Sed ne diutius lectores morer, ingenue dicam, quid mihi in tanta sententiarum de voce גֵּרָשָׁי, quae hic in Cthibh deprehenditur, varietate verisimile videatur, ex quibus simul lectio τοῦ Cthibh forte quodammodo defendi poterit. Proxime, quod mihi quidem videtur, urb's perantiqua *Gerasa* graece Γέρασα dicta ad sonum hebraearum vocum גֵּרָשָׁי vel גֵּרָשָׁי acaedit. *Gerusenorum* incolarum huius urbis mentionem fecerunt *Vulgatus Interpres* latinus et codices nonnulli graeci in duobus clarissimis Novi Testamenti locis (Marc. V, 1. Luc. VIII, 26. 37.) de qua lectione digni omnino sunt, qui conferantur *S. V. GRIESBACHIVS* in editione *Novi Testamenti graeci Volum. I. pag. 94.* et Perillustr. *MICHAELIS Introduct. in N. T. Part. I. §. 102. pag. 641.* sequ. In his locis pro voce Γάδασηνῶν legunt hi codices Γερασηνῶν, quos ipsos hic per vocem hebraicam גֵּרָשָׁי, quae in nostro Cthibh legitur, innui persuasum mihi habeo. Sed paulo altius situm huius urbis ut investigem necesse est. Hic iterum in diversa abeunt scriptores Historiae pariter ac Geographiae antiquae. Nonnulli enim eorum hanc ipsam ciuitatem *Gerasam* ad *Coelesyriam* pertinuisse Decapolitanis adscriptam perhibent, quae sita fuerit in extremis regionis trans Iordanem versus Orientem. Ita sentiunt *IOSEPHVS* (*de Bello Iudaico Lib. II. cap. 18. num. 1. Tom. II. Operum pag. 197. edit. Haver-*
camp.)

camp.) STEPHANVS BYZANTINVS *de urbibus voc. Γέρασα pag. m. 205. edit. Iac. Gronou. et PTOLOMAEVS (Geograph. lib. V. cap. 15. pag. m. 101.)* Addit IOSEPHVS (*de Bello Iud. Lib. III. cap. 3. §. 3. Tom. II. Oper. pag. 223.*) praeterea ad situm huius urbis paulo accuratius exprimendum, Peraeam ab Oriente ab urbibus Philadelphia et Gerasa claudi, unde forte BONFRERIVS (*Not. ad Hieronym. de locis hebraicis s. uoc. Gadara*) urbem Gerasam iuxta Philadelphiam collocavit. Alii autem, EVSEBIUM et HIERONYMUM (*de locis hebraicis sub voc. Γέγρασσι*) secuti urbem istam ad Arabiam referre malunt. Posterior ex his *Gerasam* recentiori tempore nomen ipsius *Arabiae* fuisse observat (*Comment. in Obadiah vers. 19. Operum Tom. VI. pag. 96. edit. Francofurt.*) his verbis; *Beniamin autem — cunctam possidebit Arabiam, quae prius vocabatur Galaad, et nunc Gerusa nuncupatur.* Uterque autem affirmat: *Gerasa est urbs insignis Arabiae.* Consentit cum illis praeter alios quoque AMMIANVS MARCELLINVS (*Historiar. Lib. XIV. cap. 8. pag. m. 34. edit. Gronou.*), qui, cum mentionem faceret Arabiae, situs et praecipuorum locorum eius, haec subiungit verba: Haec (scil. Arabia) quoque *civitates habet inter oppida quaedam ingentes, Bostram, Gerasam atque Philadelphiam, murorum firmitate cautissimas.* In quae Ammiani verba doctissime haec commentatus est HENRICVS VALE-

VALESIVS (*Annotation. ad Ammian. loc. citat.*): *Huius urbis meminit Hieronymus in Interpretatione locorum hebraicorum. Gergazi civitas trans Jordanem iuncta monti Galaad, quam tenuit tribus Manasse, et haec esse nunc dicitur Gerasa urbs insignis Arabiae. Et in catalogo episcoporum, qui Chalcedonensi synodo subscripserunt, recensetur Flaccus Gerasorum provinciae episcopus.* Sed si paulo accuratius hos omnes huc usque adductos scriptores inter se conferamus, et cum istis ea comparemus, quae supra ex Novi foederis tabulis adlata sunt, vere conveniunt omnes in solo regionis nomine discrepantes, quod vel confinia cuiuslibet non omnes aequaliter diviserint, vel progressu temporis Arabiae fuerit tributum, quod olim Gileaditidi tribuendum fuit. Quo ipso autem parum lucis adferri potest nomini urbis, quod nostro in loco exprimitur, cum eo usque excursions suas vix extendere poterat Davides, quippe qui in parte versus Palaestinam occidentali tunc temporis commorabatur, Geraseni autem ad extremam Peraeae Orientem in plaga Palaestinae Euroboreali habitabant, unde eorum tractus ipsi fuit e diametro oppositus. Hinc, ut tandem omnes tenebrae in hoc vexato loco dispellantur, observo dari etiam urbem Gerasam in *Arabia Petraea*, cuius mentionem fecit praeter alios PTOLOMAEVS (*Geograph. Lib. V. cap. 17. edit. Gerhard. Mercatoris*), cuius situs ab eodem haud procul a
 finu

finu Aelurítico collocatur. Eandem haud obcu-
 re innuit VALESIVS (*loc. supra citato*) supra ad-
 ductis verbis haec adiiciens: EX PTOLEMAEO
 duas nomine Gerasa urbes esse discimus, alteram
 in *Syria Coele*, cuius meminit Stephanus, alteram
 vero in *Arabia Petraea*. Plura de hac urbe attu-
 lerunt RELANDVS (*Palaestin. Tom. I. lib. II. pag.*
463. et BACHIENIVS (*Palaestin. Tom. II. Part.*
IV. pag. 376. §. 832. Haec ipsa Gerasa in Ara-
 bia Petraea sita ex sententia veterum, quae an ea-
 dem sit, quae hodie *Dschiors* memorante S. V.
 BÜSCHINGIO (*Geograph. nov. Part. V. Sect. I. pag.*
501.) appellatur, me nescire libenter fateor, cum
 BÜSCHINGIVS eandem ad Arabiam *desertam* referat,
 optime textui nostro respondere videtur. Hinc
 perinde erit, si vel concipias, quod incolae hu-
 ius urbis crebris incurfionibus valde vexati inde
 migrauerint versus Orientis partes supra descri-
 ptas pristino suo nomine Gerasaeorum vel Gera-
 senorum seruato, siue quod aliter res euenerit.
 Hinc habitabant isti Gerasaei haud procul ab Ae-
 gypti finibus in parte Palaestinae meridionali, vi-
 cini quidem Amalekitis, sed ab iisdem diuersi.

Simili fere ratione, qui in nostro loco in se-
 quentibus verbis occurrunt Gessuraei, gentem se-
 paratam ab Amalekitis, quibus tantum vicini fue-
 runt, constituebant. Sedes eorum iuxta alia loca
 sacri codicis inter se conferenda (*Deut. III, 14.*
Ios.

Iof. XII, 5. XIII, 11. 13. II. Sam. XIII, 38. XV, 8.) quaerenda est ad ortum Iordanis in septentrionali Gileaditidis plaga, quae Syris est contermina. Caeterum obseruauit SALIANVS (*Annalib. ecclesiastic. V. T. Tom. III. pag. 187. ad A. M. 2979. num. 16.*) duplicem urbem, quae Gessur dicta fuerit, unam trans Iordanem Syriae conterminam, quae propterea Gessur Syriae appellatur, alteram vicinam Amalekitis, quae in nostro loco occurrat, extra terminos regni Israelitarum versus mediam sita, cuius nulla praeter nostrum locum in sacro codice mentio sit facta. Ad vocem hebraicam, quae hanc gentem Gessuraeorum exprimit, quod attinet, ab ea varia ratione discesserunt LXX. Interpretes et IOSEPHVS. Priores enim similitudine vocabulorum forte decepti eandem in codice Alexandrino interpretati sunt per Γεσσεῖ, et in exemplari Romano per Γεσσεῖ; posterior autem (*Antiquitat. Iudaic. Lib. VI. cap. XIII. §. 10.*) Σεσσηῖρας concipit, cum forte Gimel initiali extruso legerit גֶּשְׁשֵׁי, de qua lectione discrepante doctissime verba fecit Perill. MICHAELIS (*Bibliothec. orient. et exegetic. Part. VII. pag. 205.*). Certe de Gessuraeis statuendum est, eosdem vel bello ab Israelitis victos huc migrauisse incertis vagantes sedibus, vel pagos apertos et omni munitione destitutos saltem inhabitauisse, quos exiguae militum turmae, quae alias urbibus munitis expugnandis

gnandis haudquaquam sufficerent, facili negotio euertebant. Denique verba postrema huius commatis haud obscure significant, quod incolae memorati loci non fuerint perpetui, sed pristini saltem, qui successu temporis alias sibi quaesuerint sedes, paucis quibusdam suae originis ibidem relictis. Hic enim sensus est verborum: בְּיָמֵינוּ cēt. quasi dicas vocibus transpositis: istae urbes seu inhabitatores urbium sunt, quae vel qui ab aeterno seu olim quidem inhabitauerunt terram istam, licet illam ipsam non amplius inhabitauerint, cum auctor librorum Samuelis hanc Dauidis historiam literis consignaret.

